

Polnina v državi SHS pavšalirana.

Naročnina listu: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, četrt leta K 30—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krono.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprite reklamacije so poštne proste. — Telefon št. 220.

39. številka.

Maribor, dne 11. aprila 1921.

Letnik XIII.

Zakaj moramo storiti vse da bo zmagala pri občinskih volitvah SLS?

1. Radi velike važnosti občin, katere so najboljše braniteljice koristi kmetijskega in delavskega stanu. Pri nešteti gospodarskih in stanovskih vprašanjih bo ugodna rešitev mogoča le tedaj, ako se bodo občine za pravično rešitev zavzele.

2. Radi občinskega gospodarstva. Krščanski možje bodo varčno gospodarili, varovali soobčane pred vsemi nepotrebnimi stroški, skrbeli pa tudi za vire novih dohodkov, kateri ne bodo obremenili davkoplačevalcev.

3. Radi tega, da se jasno in glasno pove, da ogromna večina slovenskega ljudstva odobrava boj Slov. ljudske stranke za doseg avtonomije in protestira proti nasilju, katero vrši vlada na pram slovenskemu ljudstvu (sprememba obč. volilnega reda, razpust odbora Kmetijske družbe, razpust odbora Mestne hranilnice v Mariboru itd.) Kdor je za avtonomijo, bo volil krščanske možje, kdor pa voli samostojne ali liberalne demokrate, se zavzema za centralizem.

4. Radi tega, da obsodimo politiko liberalnih vladnih strank glede neznošnih, krivičnih davkov in carin.

5. Radi tega, da se enkrat s volilno kroglico v roki obsodimo kulturno bojno stremeljenje liberalcev, osebno boj proti krščanski šoli in katoliški cerkvi. Skrb za obstoj in razvoj naše države, skrb za bodočnost slovenskega naroda, v prvi vrsti pa ljubezen do slovenske mladine nam velewa, da nastopimo neizprosno proti onim elementom, ki izpodkopujejo krščanski temelj naše države.

Nova bremena.

Liberalni listi, ki imajo najozje stike z liberalno vlado v Beogradu, vedo poročati o novih bremenih, ki nas čakajo. Naši poslanci se trudijo, da bi dosegli znižanje dosedanjih neznošnih davkov, vladne stranke, med njimi tudi poslanci samostojnežev, pa mirno gledajo, da kupuje vlada glasove za centralizem, se ne zganajo, ko se da 24 turskim poslancem 1 milijardo 200 milijonov, ko se demokratskemu socializmu Kristanu da služba upravitelja s povprečnim zaslužkom 10 milijonov kron na leto. Ti grozni izdatki zahtevajo novo obremenitev ljudstva. Pa kaj briga samostojneže, podrepnike liberalcev, koliko mora ljudstvo plačevati! Dovolj je za nje, da je postal nesposobni mesar Pucelj minister za kmetijstvo, dr. Vošnjak poslanec v inozemstvu, da je Urek kandidat za podpredsednika zbornice, katara služba mu bo poleg dohodkov, katere imajo drugi poslanci nesla letno še — 72.000 kron. Zalostni časi nas čakajo, ako bodo še dolgo vladali v naši državi liberalci v zvezi s Turki in samostojneži! Ti ljudje poznajo le sebe in svoj žep, za ljudstvo imajo le prazne obljube, na katere pa po volitvah — popolnoma pozabijo.

Zopetna korektura severne meje.

V Parizu niso bili zadovoljni z vi-jugasto mejo, kakor sta jo določila jugoslovanska in avstrijska delegacija. Odločili so, da se morajo vijuje na Kresnici in St. Ilju spremeniti, da bo meja bolj ravna. Na ta način dobi Jugoslavija še eno slovensko posest občine Spilje (Cvilak) in več gozdnih in drugih parcel nemških posestnikov v bližini Thalerjevega veleposestva na

Lomija in polomija nasprotnikov.

Beograd, 6. aprila 1921.

Po razpadu zemljoradniškega kluba se vedno bolj pojavlja težnja, da se izvrši v naši že v zarodku bojni ustavodajni zbornici nova grupacija strankarskih moči in sicer s povsebnim številom parlamentarnih klubov. Ze sedaj primanjkuje prostorov v parlamentarni vojašnici in stropi v posameznih sobah pretijo da se ude-rejo na častljive glave s „skrbmi“ preobloženi poslancev. Skupščinsko uradnišтво je prisiljeno uradovati na hodnikih. Sedaj pa — na vse to — prihaja še novo število klubov in s tem potreba novih prostorov.

Minister notranjih zadev Draškovič že pripravlja svoje kovčge. Vzrok seveda Pribečević — ta posebej nesreča za državo. Za Draškovičem nimamo razloga žalovati, temmanj, ker ga teže poleg upravnih in političnih grehov tudi razne bankokratske kupčije, ki niso zanj niti najmanj častne, za davkoplačevalce pa občutno bolešne. V demokratskem klubu se torej krha. Pod priškim ogromno večine slovenskega in hrvatskega ter bosanskega ljudstva bivša hrvatsko-srbska koalicija hiti naseči nezadovoljstvo svojih volilcev kakor pač ve in zna, brez cilja, brez enotnosti. V demokratskem klubu se sedaj jasno pokazuje, kar se je prej prikrivalo, da si stojite nasproti v glavnem dve miselnosti: veliko-srbska in jugoslovanska. Obe struji se sicer potegujeta za nadvlado kapitalizma, razlika je edino v vprašanju: čigavega?

Pašić, ki se ima zahvaliti za svoje uspehe v dolgoletni politični in državniški kari eri le in edino Protičeviću modrosti, je postal na stara leta otroče napihljen, češ, da mu ni treba več oprezne vodilne roke v razburkani atmosferi pvojnege državre-ga življenja. Tako ga je popolnoma omrežila Vesnić-Pribečevićeva klika in sedaj ta klika njegovo po Protičeviću milosti slavno ime vlači po blatu vel-srbskega Sovinizma in liberalnega kapitalizma. S tem se je radikalna stranka, ki veže svoj obstanek za Pašičevo ime, po večini približala bankokratsko-črnokrsko-kamarilskim bivšim samostalno-radikalnim življenjem v demokratski stranki. Pašić, ki v svojem delovanju nikdar ni bil samostojen, niti sedaj ne pogreša „svetovalecev“. To dobro vedo srbski samostalnici, ki se nahajajo pred alternativo: ali popuščati v prilog zahtevam „prečanskih“ kapitalistov, ali pa se odreči svojemu vplivu na Pašića. Eno kot drugo jim izbija iz rok srbsko bankokratsko hegemonijo, dasi jim v zamenjavo Pribičević — Pašičeva persona grata — ponuja srbsko plemensko in versko hegemonijo. In kaj si izmislijo modre srbske samostalske glave! Izolirati Pribičevića s tem, da bivši srbski samostalnici razbijajo skupni demokratski klub, pri čemur ima ostati Pribičević s svojo manjšino tako oslabljen, da Pašić ne bo imel več koristi — vsaj velike ne — od njega.

S tem v zvezi ni izključena možnost čim tesnejšega skupnega delovanja samostalcev in radikalcev. Če torej pride do razcepa v demokratskem klubu, bo to nalezljivo vplivalo na o-

Kresnici, a Slovenec Bračko iz St. I-lja zgubi svoje lepe vinske gorice na kresniški strmini. Meja gre severno tik Thalerjevega „Karlovega“. Tako odpade cela visoka Kresnica N. Avstriji, a visoki Plavci pa Jugoslaviji. Od Plavca naprej do Sv. Duha ostane meja, kakor jo je določila razmejitvena komisija.

Tako je sedaj končoveljavno določena naša meja na severu. Zadoljni niso z njo ne Slovenci in ne Nemci.

Tehnično osobje razmejitvene komisije postavlja sedaj državne mejnike.

pozicijo v radikalnem klubu. Proti-čević pristaja v radikalnem klubu, Ljuba Jovanović in Nastas Petrovič, bi potem s svojimi ljudmi ustanovili svoj klub, ki bi vsekakor stopil v opozicijo proti Pašičevi vladi. V tem slučaju bi tudi Pribičeviću drugoga ne ostalo kot izvajati posledice.

To bi pa pomenjalo popolen krah Pašičeve politike in konec sedanjemu režimu, ker s 150 poslanci se niti z nasiljem ne more vladati v nobeni državi, torej niti v Jugoslaviji ne.

Pucelj torej ne bo dolgo ogreval ministrskega stolčka, nad svojo mesarijo pa bo vendarle lahko obesil napis: „mesnica pri bivšem ministru.“

To pa je tudi edini rezultat, ki ga Slovincem prinese kot plus kupčija samostojnežev. Potegovali so se za prost uvoz in izvoz v korist svojih žepov potom „Ekonomu“, sedaj pa je zabranjen vsak izvoz živine in poljedelskih pridelkov. Zahtevali so dobiti deželno vlado v Sloveniji v svoje roke; sedaj pa bo kot predsednik deželne vlade uradnik in kot poverjeniki pol tučata oddelnih predstojnikov, ki bodo stali pod kompetenco notranjega ministra, kar pa noben samostojnež nikdar ne bo. Tudi tretja in zadnja zahteva samostojnežev se je izjalovila: dr. Vošnjak ne postane poslanik.

Zal mi je za dr. Vošnjaka, ki bi morebiti na znanstvenem polju vsaj nekaj koristnega storil, tako pa je se be osmešil in — kar je še hušje — škodoval slovenski in s tem jugoslovanski stvari, posebno pa kmetkemu ljudstvu. To ljudstvo je on cenil samo na 50.000 kron, kolikor je dal za glasove zapeljanih njegovih volilcev, da s tem ugoti častihlepu svoje spoštovane soproge. Nodem odrekati dr. Vošnjaku idealizma, kar je pokazal ravno s tem, da je poročil Srbkinjo, da tako simbolizira slovensko-srbsko ujedinjenje. Drugih razlogov, kakor se trdi pač ni imel.

Takoj po pariški mirovni konferenci je njegova soproga zahtevala od njega, da se mora posvetiti diplomatski stroki in postati poslanik. Misel je bila prijetna tudi dr. Vošnjaku. Za čel je iskati stikov z merodajnimi državniki in vplivnimi srbskimi politiki. V ta namen si je izbral tudi Avramoviča, vodtelja srbskih zemljoradnikov. Pod Protičevo vlado je bil v komisiji za izdelavo ustavnega načrta in skušal pridobiti tudi Protiča za svoje namere s tem, da se je potegoval za deželne zbore in avtonomistično ureditev države. S prihodom Pašića na krmilo države je dr. Vošnjak krenil v nasprotno smer — v centralizem. Da zadovolji svojo in svoje soproge ambicijo je hotel čimbolj privezati Pašičevo naklonjenost nase s tem, da mu je skušal pridobiti zemljoradniške glasove. Sedaj pa, ko je privedel v vladni hlev samostojne volkove v ovojji koži, Pašić mu izjavlja jasno in kratko: „Vaša gospa soproga družabno ni sposobna za soprogo diplomatskega predstavnika države in vsled tega ne morete biti poslanik.“

Kaj naj sedaj stori ubogi dr. Vošnjak? Zapoditi soprogo ne kaže, odtegniti vladi samostojne glasove pa zopet ne gre tako kar čez noč. Sicer se govori, da bo dr. Vošnjakova gospa zahtevala ločitev zakona radi neizpolnitve dane obljube, da postane poslanikova soproga, vendar zahteva tudi ta procedura dokaj dragocenega časa.

Končno cela ta zadeva za javnost nima — sama na sebi — nobene posebne zanimivosti, ker je na možgane udarjenih ljudi več med svetom kot v norišnici, toda je značilna za razmere in za stališče samostojnežev. Tu se vidi za kake stvari naj služi Samostojna stranka, ki je baje ustanovljena za obrambo kmetijskih interesov. Ti interesi pa se podreajo bolni ambiciji „za družabno življenje nesposo-

bne gospe“ in za politiko nesposobnega gospoda.

Dr. Vošnjak bi dejal: „Naj vrag vzame še ministrsko mesnico!“ Pucelj pa si mane roke in išče novih kravjih kupčij, dočim zaslepljeni volilci samostojnežev proklinja tisto uro, ko je videl prvega samostojnega Kljukca pred seboj.

Tudi Kristanov Tone, ki je služil pod demokratsko kapitalistično kommando kot socialist v ministrskem polku, se je včeraj gugal po zbornici s težko zlato verižico na telovniku, ki je indiskretno pokrival lepo napet trebusni sodček nekdanjega proletarca. Inu, plod kmetijskih in delavskih žuljev!

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Za s. t. m. je napovedovano demokratsko časopisje sejo konstituante, na kateri bodo po notranjem ministru Draškoviču razkrinkani komunisti in pri tej priliki se bo izrekala tudi Pašičevemu kabinetu zaupnica od strani konstituante. No, nastopil je res minister Draškovič pred državno zbornico in pital zbrane poslance z razlogi, radi katerih je svoj čas Vesničeva vlada prepovedala vse komunistične organizacije in glasila iz razloga protidržavnosti. G. Draškovič je argumentiral svoje trditve na pram komunistom tako klaverno, da se niti vladne stranke niso mogle ogreti za Draškovičevo slomorezanje napram komunistom.

Draškoviča je pobijal komunist Sima Markovič. Govorniki vladnih strank so govorili za „obznanje“, opozicijski pa proti. Ko je prišlo do glasovanja, so glasovali proti Draškoviču: Jugoslov. in Narodni klub, socialisti, komunisti, republikanci in od radikalov dva. S sijajno razglašeno zaupnico vladi ni bilo nič.

G. minister Draškovič bo po svoji piškavi argumentaciji za obznanje podal ostavko in se že kregajo pri demokratih, kdo mu naj postane „vreden“ naslednik.

Razmejitveno delo med našo državo in Bolgarijo je končano in je pri tem delu zaposlena medzavezniška komisija, že odpotovala iz Beograda.

Prevzemanje dalmatinskih krajev po našem vojaštvu in oblastih napreduje od dne do dne.

AVSTRIJA.

Avstrijsko očitno gibanje za priklonitev k Nemčiji pridobiva vedno bolj na obsegu. Doslej ste že razpisali ljudsko glasovanje za spojitev z Nemčijo Tirolska za dne 24. aprila, ter Nemška Stajerska za 20. maja.

MADŽARSKA.

Za kulisno vednostjo madžarske vlade pripravljeni polet Karla na Madžarsko ni ostal brez posledic za madžarsko vlado. Ogrske poljedelske stranke so ostro obsodile postopanje vlade ob priliki Karlovega bivanja na ogrski zemlji in sedaj so došla že poročila, da je demisionirala madžarska vlada, da bo celo razpuščen parlament ter razpisane nove volitve. Sedaj se bo začel boj med karlisti in nekarlisti.

ANGLIJA.

Rudarska stavka je prišla v resnejši štadij, kot so to predvidevali merodajni faktorji pri spominu na že tolikanj prestane angleške delavske stavke. Tudi pri tokratni stavki rudarjev se je postavila vlada pravotno na stališče, da se ne bo zavzemala ne za interese stavkarjev, niti delodajalcev. Nasilni nastop stavkarjev napram napravam v rudnikih je

prisilili vlado, da mora z oboroženo silo nastopiti, da obvaruje angleške rudnike uničenja od strani stavkujočih rudarjev. Stavkujoči rudarji so si že pridobili simpatije med železničarji, katerih splošna stavka je kot odpomoč rudarjem na vidiku mogoče že danes. Skupno z železničarji nameravajo stopiti v stavko tudi transportni delavci. Ako se torej posreči udeležiti štrajk ravnokar omenjenih delavskih struj, potem nastopi za Anglijo resna nevarnost boljševizma in anarhije. Tega dejstva se je zavedla tudi angleška vlada in kraj je odredil mobilizacijo na kopnem in na morju. Potom krajeve proklamacije je imenovan Lloyd George angleškim diktatorjem z neomejeno močjo. V tako zagonetnih škrpkih še ni bila Anglija pri nobeni delavski stavki kot tokrat.

GRČIJA.

Od Turkov poražene grške čete, ki so zopet na onem mestu, kjer so bile pred ofenzivo, pričakujejo kralja Konstantina, da poraženo armado reorganizira in jo zopet povede na boj proti tokrat že v dveh grških ofenzivah zmagovitim turškim četam.

Grški poraz v Mali Aziji je imel tudi posledice za atensko vlado, ki je podala ostavko. Novi ministrski predsednik je postal Gunaris, zunanje zadeve in vojno pa je prevzel Baltazzi.

Dnevne vesti.

d Nujna prošnja glavnim zaupnikom Slovenske ljudske stranke in Kmetijske zveze. Prosimo, poročajte nam iz vseh občin ali je naša stranka vložila kandidatsko listo, koliko drugih strank je vložilo liste in kak bo izid v posameznih občinah. Ta seznam potrebuje podpisano tajništvo silno nujno. Radi tega prosimo vse vodilne zaupnike po občinah oziroma krajevnih odbore KZ, da nam sigurno storijo to uslugo in nam takoj poročajo. — Tajništvo Slovenske ljudske stranke v Mariboru, Cirilova tiskarna.

d Poročila o volilnih predpripravih, kako so se vlagale kandidatske liste itd. naj pošiljajo zaupniki za mariborsko okrožje tajništvu SLS v Mariboru (Cirilova tiskarna), za celjsko okrožje pa celjskemu tajništvu SLS v Celju (Beli vol).

d Samostojneži na delu. Prvi sklep, pri katerem je bil udeležen novi samostojni minister mesar Pucelj, je sklep o mobilizaciji. Drugi sklep, pri katerem je sodeloval samostojni mesar Pucelj je bil, da se da turškim begom in agom do pol milijarde dinarjev odškodnine. Oba sklepa samostojnežev bodo občutili davkoplačevalci na svojem hrbtu.

d Demokratično samostojna vlada v Beogradu podpira žitne spekulante. Kakor znano, je Beograd prepovedal izvoz prehrane iz naše države v inozemstvo pod pretvezo suše, ki nam grozi z lakoto. V resnici pa so to izvozno prepoved iztisnili iz vlade demokratično samostojni poslanci, ki se prav nič ne sramujejo združiti s poslansko častjo in dostojanstvom baš nebedno ter narodno oduročo „čast“ verižniških izvoznika. Sedaj je bil za nekaj časa ustavljen izvoz žita iz naše države, sedaj so si pa demokratično samostojni izvoznika napolnili svoje žitnice in izposlovali zopet izvoz žita. Tako postopanje z vladno prepovedjo in zopetnim dovoljenjem izvoza je nesramno špekuliranje demokratično samostojnih izvoznika na škodo in kožo naroda.

d Strah samostojnežev pred klerikali razodeva zadnji „Kmetijski list“, ki piše: Ako bi bili klerikali v vladi, bi izvedli občinske volitve z ženskami in bi nam (samostojnežem) do prihodnjih državnozborskih volitev po polnoma zavili vrat. Konstatiramo, da si bodo samostojni kljub sodelovanju pri vladi zavili sami vrat do prihodnjih državnozborskih volitev s svojo nekmetjsko politiko, ki debeli le samo žep samostojnim poslancem, a ga vedno bolj prazni kmetom po zaslugi samostojnega ministra mesarja Pucelja in poslancev SKS.

d Silne želje po vstopu v vlado nas dolžijo samostojneži v svojem glasilu in trdijo, da je Pašič najpopreje rabil v svoj kabinet samostojne in na

še šele SLS. Ta trditve je debela laž. Pašič je prosjačil za podporo svojemu kabinetu najprej pri Jugoslovanskem klubu, od katerega je prejel odgovor, da gre SLS le v tako vlado, katera bi zagotovila avtonomijo Sloveniji. Po tem odgovoru se je obrnil Pašič do zemljoradnikov. Tudi klub zemljoradnikov ni kazal nikakih želj po vstopu v vlado, edini samostojneži so gojili v klubu tako vročo željo po ministrskem stolčku, da so razbili klub edino s tem namenom, da so lahko šli v vlado, ki jim je zagotovila izvoznice.

d Kaj vse so storili samostojni poslanci, nam našteva v uvodniku zadnji „Kmetijski list“, ki piše: Odkar so samostojneži v Beogradu, so se začele dvigati cene živini, vinu, dosegel se je prst izvoz živine itd. in seveda vse to po zaslugi samostojnih poslancev. Tega lažislavospeva na samostojno delo v Beogradu ne verjamejo niti samostojni poslanci sami. Pri živinskih cenah nimajo samostojni nikakih zaslug, sploh pa je izvoz živine prepovedan radi mobilizacije, za katero je glasoval kot prvi ravno samostojni minister mesar Pucelj. Radi sedanje prepovedi izvoza živine bodo živinske cene padle in to po zaslugi samostojnih. Kako pa rastejo cene vinu, to bi znali povedati vinogradniki pujskega glavarstva, kjer so začele vinske cene znatno padati. Se s protesti proti uvozu italijanskega vina je prišepala SKS za KZ presneto pozno. Dosedanje zasluge samostojnih so: višji davki radi Pašičeve kupčije za muslimani in mobilizacija, ki bo navalila še dokaj stroškov na plačilni hrbet kmeta. Od izvoza bo pa imela na Slovensko-Stajerskem profit samostojna izvoznika: Urek, Mrmolja in Drotlenik.

Gospodarsko delo samostojnežev. Po ustanovitvi SKS so ustanovili samostojneži delniško družbo Ekonom ter obetali potem te kapitalistične družbe svojim pristašem vse mogoče dobrote. Razdeljevali so neko slabo koruzo, a pri vseh kupčijah napravili toliko izgube, da niso upali pred volitvami sklicati občnega zbora Ekonomia in izvoliti upravni odbor. Nešteto krat smo v listih grajali, da se „Kmetijska“ stranka poslužuje kapitalistične oblike delniške družbe, a samostojneži, njim na čelu Mermolja, so z vsvo verno zagovarjali kapitalistično podjetje in pisali proti zadrugam. Samostojni poslanci so se po prihodu v Beograd začeli truditi za izvoznice, katere so jim pripomogle, da so pokrili velike izgube — „vzornega“ Ekonomia. Te dni beremo v časopisih, da se je vpisala v zadrugni register zadruga Ekonom, vidimo, da so gg., ko so doživeli velike izgube pri delniški družbi, prišli do spoznanja, da je za kmet ske razmere le zadruga oblika primerna. Kakor glede političnega dela tako so tudi glede gospodarskega dela samostojneži farbali ljudstvo. V odbor zadruga Ekonom je izvoljen zna ni neprijatelj zadrugištva Gustav Pirc, izmed Stajercev — nadučitelj lvaljšič ob Sv. Juriju ob Ščavnici, zastopani so razni mešetarji v odboru in nadzorstvu, kmete se ne potrebuje sedaj temveč samo — pri volitvah.

d Samostojni priporočajo v svojem glasilu izvoz poljskih pridelkov potom zadrugištva. Presneto kasno so prišli samostojni na idejo zadrugiškega izvoza. Saj bi morali biti znano samostojnim, da se je ravno pod Protič-Koroščevo vlado že snovala takozvana „Središnja zadruga“, potom katere bi se bil vršil izvoz po principih zadrugištva in bi imela od takega izvoza korist država in seveda tudi kmet. In ravno to Središnja zadruga so pa razbili očete samostojnih demokrati, s katerimi sedijo samostojneži danes pod skupnim vladnim klobukom. Samostojni bi sedaj radi v svoji izvoznikaški zadregi capljali za nami ter gradili izvozno zadrugištvo, katerega so pred nedavnim časom v družbi demokratov pobijali na vso moč.

d Poglavar samostojnežev — ljut sovražnik katoličanstva. Poglavar naših samostojnežev dr. Vošnjak je v seji ustavnega odbora dne 5. aprila t. l. med drugim izustil te-le trditve: „Na Balkanu je vselej vladala popolna verska svoboda, dočim sta zapad in papež vselej oskrnjala versko svobodo.“ Ali niso samostojneži v vers-

kem oziru mnogo slabše nego pa komunisti?

d Srbi ne marajo Jugoslavije. — „Videlo“, glasilo beograjskim svobodomislecev, ki ne odobravajo združitve napredne stranke z demokratično, se bavi s predlogom splitske „Nove Dobe“, da naj občine, društva in klubi pošljejo predsedstvu konstituante izpreminjevalni predlog glede naziva na se države ter s tem vlado primorajo, da se pokori volji večine naroda. — „Slične izjave lahko pošiljajo“, piše „Videlo“, „toda kadar je govor o večini naroda, se morajo zavedati vsi, ki se pehajo za naziv „Jugoslavija“, da tvorijo v naši kraljevini večino Srbi in da oni nikdar in za nobeno ceno ne bodo pristali na izmenjavo svojega srbskega imena. Pristali smo, da se naša kraljevina ne nazove Srbija, pristali smo na to, da se naša zmagoslavna zastava zamenja za neko novo in to je vse. Več se od Srbov ne sme zahtevati. Kakor so bili Srbi v prejšnjih časih proti Iliriji, istotako so danes proti Jugoslaviji.“ — O vsem tem ne pišejo liberalni listi ničesar. Ze vedo, zakaj...

d Duh. vest. Župnijo Braslovce je dobil č. g. Martin Medved, župnik v Laporju.

d Naše časopisje. Dosedanji urednik „Murske Straže“, g. Božidar Boriko, je izstopil iz uredništva in bode „Murska Straža“, ki je doslej kakor nadstrankarsko glasilo budila obmejne Slovence, spremenila svojo smer, ter odslej nastopala kot braniteljica krščanskih idej. Kol glasilo Slovenske ljudske stranke bo ta list odločno zagovarjal gospodarske, socialne in kulturne pravice obmejnih Slovencev. — Odgovorno uredništvo „Murske Straže“ je prevzel g. Roman Bende. Obmejnim Slovincem priporočamo nov list kar najtopleje.

d Demokrat in plačevanje stanarine. Ormoška kmetijska posojilnica ima lastno hišo, v kateri stanuje kar cela kopa raznih strank. Pred in med vojko je nesla ta hiša vsaj nekaj, danes ne nese nič, ker so se stroški popravil za 50- do 100krat povišali, davki so tudi vsak dan večji, a najemnina je ostala malone ista kot nekdanj. Stranke uvidevajo to same in plačujejo nekatere prostovoljno večjo stanarino, druge pa se vsaj zvišanju ne protivijo. Edini sodnik Zemljič, ki ima največje in najlepše stanovanje v hiši, plačuje manj stanarine, kot je plačujo bogi delavec za sobo in kuhinjo. Ko se je posojilnica pričela braniti sprejemati tako pičlo stanarino, je g. Zemljič nalagal stanarino v občinsko hranilnico v isti višini, kot se je to njemu zljubilo, kar je trpelo dve leti. Člani posojilnice, večinoma kmetje, hočijo več ur daleč zastoj uradovati, da zdržijo hišo. Liberalni sodnik, ki je v 7. činovnem razredu in zasluži mesečno nad 5000 K, pa iz koristoljubja, ali sovraštva do kmeta pač rad udobno stanuje v kmetijski hiši, a noče plačevati primerne stanarine. Zato pa kot višji Sokol pomaga ubijati klerikalce, kjer se da. Ta vzoren sodnik je najti v uradu samo le po urah, kot kak avstrijski hofrat. Če mora kmet plačevati ogromne davke, potem sme od uradnika z visoko plačo zahtevati, da dela in si denar pošteno zasluži in ne samo sam udobno in razlošno živi, temveč pusti živeti tudi druge.

d Novo demokratično „cvetko“ dobimo v Maribor. Iz ormoškega okraja nam pišejo: Naš okraj zapusti advokat dr. Lašič, vodja demokratov, se preseli v Maribor, kjer ga željno pričakujejo tovariši dr. Pfeifer in Džamonja. Dr. Lašič je specialista v občinskih računih in občinskem gospodarstvu, zato bo Maribor z njim mnogo pridobil. Kot vodja demokratov se je proslavil v našem okraju s tem, da je preganjal ne le pristaše Kmetijske zveze, ampak tudi lastne pristaše, ki niso odobravali njegovega gospodarstva. Javna tajnost je, da je dr. Lašič povzročil, da so poslanci samostojnežev v eni vlogi zahtevali, da se znižajo davki nemškutarjem Fric Zemljič, Sinigon, Wirth, dr. Schwarz itd. v Ljutomeru, zvišajo pa demokratu trgovcu Veseliču v Ormožu, ker baje premalo davkov plačuje.

d Pirkmaier — hlapec demokratov. Deželna vlada za Slovenijo je na predlog velikega demokrata okrajnega

glavarja dr. Pirkmaierja z odlokom št. 3900 brez zakonitega povoda odstavila gerenta Andreja Bedjaniča v Obrežu pri Središču. Na njegovo mesto je imenovala zagrizenega demokrata Pirkmaierjevega gostitelja Raušla.

d Ravnatelja — demokrata — dobi Rogaska Slatina. Pri nas je s 1. majem razpisano mesto ravnatelja kopališča, ker sedanji ravnatelj ni liberalcelec. Radovedni smo, kako bo izgledalo pri nas, ko prevzame to mesto novi ravnatelj, ki ne bo poznal razmer. Da bo kopališče izkazovalo še več izgube ko doslej, to ni liberalcem nič mar, glavno je, da dobe liberalci korita in se plačuje dvakrat toliko uradništva, kakor potrebno.

d Umrla je po dolgi bolezni v mariborski bolnišnici dne 6. aprila Alojzija Rampre, sestra kamniškega kaplana, č. g. Franca Rampre, stara 40 let. Pogreb se je vršil dne 8. aprila. N. p. v m. l.

d Prostovoljnemu gasilnemu društvu v Račjem so darovali razni dobrotniki društva lepo svoto 5016 kron, da si nabavi potrebne cevi in more izvrševati človekoljubno delo. Za velikodušne darove se imenuje društvo vsem darovateljem tem potom pri srčno zahvaljuje.

d Kako bodo volili Kočevarji? Kakor zatrjuje glasilo Kočevarjev „Gottscheer Zeitung“, bodo za Kočevje in bližnje nemškutarske občine napravljene novi volilni imeniki, v katere bodo vpisani vsi volilec brez razlike narodnosti.

d Kaznovana trdovratnost. V bolnišnici v Kočevju, ki je last trboveljske premogokopne družbe in vočevske občine, so bile do sedaj kot bolniški strežaji in strežnice zaposlene nerodovne osebe, seveda proti visokim plačam. Naše usmiljenke, ki svojo službo v bolnišnicah opravljajo brez ugovora izborna, pa ne dobivajo v bolnišnicah nobene plače. Ker pa v Kočevju niso marali usmiljenk, so morali najete posvetne osebe drago plačevati, vsled česar ima bolnišnica v Kočevju velikanski, baje milijonski primanjkljaj. Sedaj so pa vendarle prišli do pravega spoznanja in so v bolnišnici namestili kot strežnice — usmiljenke. Ta trdovratnost liberalcev je končno zlomljena!

d Poštne pristojbine bodo zopet povišali. Finančnemu ministrstvu je predložen sklep zastopnikov financ, pošte in brzojava, da se vnovič povišajo vse poštne pristojbine. Kakor se poroča, bodo poštne pristojbine povišane bač že s 1. majem t. l.

d Somišljenikom! Dne 30. p. m. je razbila v Splitu demokratična fakinaža uredništvo in upravišništvo katoliških listov „Jadran“ in „Težačke novine.“ Jugoslovanski „fašisti naprednjaki“ so uničili knjigovodstvo upravišništva, pohištvo v uredniških prostorih itd., tako da je oškodovan konzorcij „Jadrana“ za več stotisoč K. Napad, ki so ga izvedli dalmatinski svobodomisleci proti katoliškemu tisku, je bil naperjen proti katoliški misli in svobodi ljudstva v naši državi. Radi tega je potrebno, da se odzovemo oklicu, katerega so podpisali dr. A. Korošec, Stanko Banič (urednik „Jadrana“) in Jerko Vodanovič (urednik „Težačkih novin“) in v katerem se obračajo do naših somišljenikov s prošnjo za blagodarne prispevke. Prispevki se naj blagovolijo poslati na naslov: Uprava „Jadrana“, Split.

d Pri nas suša, krog Novega Sada in v Bulgariji pa deževje. Okolica Novega Sada je že močno trpela vsled suše. Pred nekaj dnevi je pa namočil dež tako znatno celo okolico, da je danes vse na polju in travniku v najbujnejši rasti. V Bulgariji so pa bili v zadnjem času tako hudi nalivi, da pride na 1 kvadratni meter zemlje 5 litrov dežja.

d Nesreča na laški torpedovki. — Pred par dnevi je zapustila za Zader določena torpedovka „67 P N“ pristanišče v Anconi. Na ladji se je nahajal civilni komisar Bonfanti-Linareš. Med potoma je počila v oddelku za

stroje neka cev in sta pri tem zadobila dva strojnika tako težke poškodbe, da sta umrla še tisti večer. Moštvo je le s težkim naporom preprečilo razširjenje požara.

d Čehoslovaška proti politiki meddijaštvom. Naši demokrati vedno kažejo na Čehoslovaško kot na najbolj napredno državo, ker klobuta. Cerkev in katolicizem, kjer le more. Baš ta napredna Čehoslovaška je izdala odredbo, katere prepoveduje srednješkolskemu dijaštvu sodelovanje pri političnih ali protiverskih organizacijah. Srednješolci ne sme biti niti ud ravno kar omenjenih društev.

d Prusija pod ministrskim predsedstvom kršč. socialca. Pruski deželni zbor je izvolil ministrskim predsednikom poslance centumaša Steger valda s 332 glasovi od 380.

d Angleži se kaj radi bavijo s štastistiko in so sedaj tudi objavili število žrtve iz za zadnjih irskih puntov od 1. januarja t. l. do danes. V bojih Angležev z irskimi sinfajnovci je padlo 325 civilistov, ranjenih je bilo 204. Angležev je padlo v tem času 180, ranjenih je bilo 202.

d Državna posredovalnica za delo, podružnica Maribor sporoča, da se je v času od 1. januarja do 31. marca 1921 poslužilo zavoda 2933 strank, in sicer 1305 delodajalcev in 1628 delojemalcev. V teh treh mescih je bilo posredovanih 531 služb. Državna posredovalnica posluje za vsakogar povsem brezplačno. Sedaj iščejo službe v velikem številu: kovinarji, vseh strok, mizarji, krojači, čevljarji, pekari, mesarji, strojniki, kurjači, trgovski pomočniki, pisarni, moči in navadni delavci, nadalje ženske pisarni, moči, trg. sotrudnice, natakariice, služkinje in detavke.

Iz Maribora.

Volilci SLS v Mariboru! Danes, ponedeljek, dne 11. aprila, zvečer ob 8. uri vsi na shod v dvorano Strokovne zveze, Splavarska ulica 4 (blizu Cirilove tiskarne). Govorijo kandidati za občinske volitve.

d Volišča v Mariboru. Za občinske volitve v Mariboru so določena sledeča volišča: I. volišče na notranje mesto ali prvi okraj v dekliški meščanski šoli na Mikloševci cesti št. 1. II. volišče za II. okraj (Graško predmestje) se nahaja v dekliški ljudski in meščanski šoli v Cankarjevi ulici št. 15. III. volišče za III. (Meljski) okraj se nahaja v poslopiju bivšega ženskega dež. učiteljskega v Čalovi ulici št. 9. IV. volišče za IV. okraj (Koroško predmestje) se nahaja v dekliški ljudski šoli IV. Samostanska ul. št. 10. V. volišče za magdalensko predmestje bo v otroškem vrtu v Valvazorjevi ulici št. 40. — Glavno volišče se nahaja v I. okraju, kjer se bo ugotovil skupni izid glasovanj na posameznih voliščih takoj po končanem opravlilu na posameznih voliščih.

d Velika nova hiša bo nastala še letos na vogalu pred frančiškansko cerkvijo. Ta stavba dela grozne skrbi demokratičnemu „Taboru“ in socija-

lističnim listom. Da jim ne bo treba si beliti glave s to hišo, objavljamo tu v kratkem, kako je prišlo do te zidave. Frančiškani seveda niso s to stavbo v nikaki zvezi. Oni ne zidajo in tudi niso nikomur odpovedali stanovanja v stari hiši na Aleksandrovi cesti št. 6, ker imajo s to hišo ravno tako malo opraviti, kakor lažnjivi dopisnik lažnjivega „Tabora“. Omenjena stara hiša in vrt je bila last Cirilove tiskarne in Spodnještajerske ljudske posojilnice v Mariboru, ki sta hišo in pol vrta prodali Zadrudni gospodarski banki v Ljubljani, ki bo na vogalu Aleksandrove ceste in Frančiškanske ulice še letos postavila veliko novo hišo, katera bo kras za mariborsko mesto. Zadrudna Gospodarska banka postavi torej v Mariboru novo hišo, preden je otvorila tukaj svojo podružnico — s tem daje lep vzgled drugim denarnim zavodom. Ako vse banke sledijo temu vzgledu, imamo v Mariboru v kratkem najmanj šest velikih novih hiš! Mi tudi pričakujemo, da bode stanovanjski urad in druge merodajne oblasti takoj v tem smislu pritiskne na denarne zavode!

d Prof. Voglar izjavlja v zadnjem „Taboru“, da napadi na dr. Tominška niso izšli izpod njegovega peresa ali po njegovi inspiraciji. Tej izjavi ne veruje nikdo, gotovo tudi Voglar ne! Pribiti moramo, da je podpisal to izjavo o svoji nedolžnosti v „Taboru“ človek, ki je bil narodna izdajica, kdor pa je enkrat igral vlogo na rodnege Elifalta, je tudi v kolegijalnem oziru prav verjetno denuncijant. Da bi Voglar ne bil udeležen pri napadih na ravnatelja Tominška, je laž, ker g. dr. Tominšek ni bil napaden enkrat, ampak vsaj trikrat v presledkih, česar Voglar ni mogel prezreti, ker se vedno vrti po Mariborski tiskarni. Ako je pa znal za napade, zakaj jih ni zabranil kot faktotum pri JDS? Pri dr. Tominšku je sedaj ravno tako kot svoj čas pri napadih na mariborsko garnizijo, katere je tudi insceniral Voglar, a jih je pozneje sramotno in strahopetno preključeval. Človeku, ki je z nemškutarji že omadeževal svoj materni jezik, ki danes nekaj trdi v tiskani besedi, kar jutri preklicuje — tacemu neznajanežu se ne verjame, četudi poda tiskano izjavo s svojim podpisom in o značbo službe, katere ne vrši, pač pa si pusti v demokratičnem brezvestnosti mašno plačati svojo brezposelnost od države in davkoplačevalcev.

d Mariborska stanovanjska komisija uganja zadnji čas take nezakonitosti, da to presega že vse meje. Na ceste meče celo poštene domačine, Slovence in druge. Napraviťi hoče prostor za razne verižnike in advokate. Še mezinca niso ganili gospodje pri stanovanjski komisiji glede prešernih stanovanj nekaterih velikašev. To je korupcija brez primere. Vse kar je prav! A da si dovoljujejo gg. demokrati taka nasilja, to zasluži ne grajo, ampak ostro kazeno. Odkrito moramo reči, da še dosedaj nobena stanovanjska komisija ni povzročila take mizerije kot sedanja. To je blagoslov

demokratske stranke, ki ima svoje eksponente v komisiji!

d „Koroški večer II“ priredi koroški šolski odsek v prvem tednu meseca maja v prostorih Narodnega doma v Mariboru. Čisti dobiček je namenjen za sklad odseka. Na vzporedno deklamacije, godba, petje, govori itd. V korist odseku se bo razprodajalo raznovrstna sortirana vina, ki so jih darovali radodarni rodoljubi iz Ormoža in Središča. Tudi za jestvine bo poskrbljeno v polni meri. Vse zavodne Jugoslovane vabi na to prireditev „Koroški šolski odsek.“

d Pekel otvorjen! V soboto, 16. t. m. se odprejo nad lajtersberškim predorom, južno od štirih velikanskih peklenških dimnikov vrata peklena. Vstopnine ni; pristop ima vsak vesel pošten oboževatelj proste narave, ki ni milijonar in bi si rad privoščil izborne kapljice 18, 19 in 20ščaka po izvenmariborski nizki ceni. Pride se v Pekel po lajtersberški cesti do Derušekove opekarnice: tam na desno gor ali čez drugi železniški prelaz po krasni, prahu prosti dolini do predora ter se vpraša po Janžekovičevem „vinotoču pod vejo“ — goriško „osmici“. Jedila si mora vsak seboj prinesiti, tudi posodo če hoče kaj seboj odnesti!

Dopisi.

Središče. V Središču imamo župana, ki pravi, da je samostojen. Ta samostojnost pa obstoji v tem, da ga doma žena klobuta, v uradu pa g. dr. Tavčar misli mesto njega. Župan je gotovo uverjen, da g. zdravnik, ki so iako „velik gospod“, da preko vseh vidijo, gotovo vse najboljše znajo. Tudi Tavčarjeva gospa stori g. županu veliko uslugo, da ga uči plesati za sokolsko maškerado. Da si pa ne bode kdo mislil, da je naš župan puhla glava, vam povem: On je strokovnjak o sobito v zasaganju stanovanj. Na naše slov. kat. izobraževalno društvo že kar dežujejo odloki in ultimati. Naš župan pa tudi rad tožari poštene ljudje Predsednika izobraževalnega društva je zatožil glavarstvu, da mu je ta baje skuhal prevročo kašo, okoli katere je hodil g. župan, kakor se je to sam izrazil: „Kakor maček okoli vrele kaše.“ G. župan je pa brihtna glava in si misli: Čakajte vi klerikalci, ker sem si moral jaz namočiti svoj nos v vašo vrelo kašo, pa bom spravil jaz vašega predsednika kašo pihat. Da ga bodo g. dr. Pirkmajer radi uslišali, to je g. župan dobro vedel, namreč tisti Pirkmajer, ki je svoj čas iz same nepristranosti povzročil izvolitev gerenta v Obrežu in si za to izvolitev izbral osem zanesljivih liberalcev. Obrežani pa so rekli, da je taka volitev velika budalost in da Pirkmajerovega gerenta ne bodo kronali. Naš župan pa so postali zadnji čas tudi zelo pobožen, zato namreč, ker se volitve bližajo. Začeli so zopet k maši hoditi in tudi na naš protestni shod so prišli, dasi istega niso pustili razglašiti pri cerkvi. Da se sedaj občins-

ke volitve res bližajo, to Središčani dobro občutijo v nenavadno visokem privzdigovanju klobukov samostojne demokratske liberalne gospode. Središki volilci se pa tem poklonom smeju in bodo pri volitvah pokazali, da ne marajo te gospode in takega župana, ki pleše po Tavčarjevi muziki.

Cven. Naša občina bi rada popolnoma v roke dobila liberalca Rajh Joško in Puconja. Do nedavnega sta si bila velika sovražnika, ker je Rajh J. dolžil Puconja ovađuštva, sedaj pa ju je skrb za občinski lov in želja po gospodarstvu v občini združila v boju proti krščanski stranki. Vojni dobičkar, verižnik Joško daje pridno za piščo in dobi vedno ljudi, ki za kupico vina prodajo sami sebe, Puconja pa pritiska na svojo veliko zlahoto. Ako pa drugače ne gre, se pritegne tega ali onega k lovu, katerega je g. Rajh Joško dobil na pol zastonj od občine. Naša občina bi že davno lahko bila brez dolgov, ako bi Rajh Joško plačal za lov toliko, kakor se v drugih občinah plačuje. A kaj je njemu korist občine, glavno je, da si potom leva pridobiva pristašev za liberalno stranko. Kako bi gospodarili liberalci, če bi dobili občino v roke, nam daje svarilen vzgled učiteljsko stanovanje, katero je stavil Joškov sorodnik, a ni za rabo, akoravno je komaj 20 let preteklo, odkar je bilo stavljeno, nam kaže uzorno „gospodarstvo“ Puconjevo pri okrajnem šolskem svetu. Samostojneži, ki trdijo, da niso liberalci, pešejo, kakor jim žvižga s bodomiselnimi Sokol Joško, ker nekemu Samostojnežu zelo dobro tekne Joškovo vino, drugi pa bi na občinske potroške radi na lov hodili. Sramota bi bila za našo občino, ako bi ista prišla v roke verižnika Joška, ki se vedno brati z nemškutarji, ovađuha Puconja, ki je večkrat izjavil, da mu naj vsakdo v lice pljune, ako bo zapustil Kmetko zvezo, in raznih prijateljev brezplačnega vina in lova, zato bomo v velikem številu glasovali za kandidate Kmetke in Delavske zveze. Tudi pri teh volitvah bo zmaga la krščanska!

Galičija pri Celju. Sneg je pri nas že zdavno skopnel, a na Zavrhu in v Zelenem vlada še dalje zimsko spanje, pri samostojnežih namreč; niso še te brihtne glavice izvedele, da je g. Avramovič pred celim svetom imenoval samostojneže zapeljivce slov. ljudstva. Slavni general galiških samostojnežev dela za zmago svoje struje pri bližajočih se občinskih volitvah za žive in mrtve. Na belo nedeljo je prignal vse svoje verne ovčice na Zavrhu k Šubergerjevi hiši, kjer se je vršil zaupni shod naše KZ; samostojneževce so kmalu pokazale pod ovčjim plaščem svoje samostojne volje kremplje in so hoteli razbiti naš shod. General sam, spremljan od svojih adjutantov, je naskočil naše može, a gro-

Orlovski vestnik.

o Akademija Dijaškega Orla. V nedeljo, dne 17. avgusta 1921, priredi

Moj stric in moj župnik.

Iz francoščine prevedel Paulus.

(Dalje.)

In ubogi župnik je jokal in se smejal obenem, me ljubeznjivo gledal, mi glasil lase in me tolažil kakor ranjeno ptičico, ki bi ji bil rad z božanjim in dobrimi besedami ozdravil sirtu perut.

„Pomirite se, ljubo dete, pomirite se!“ mi je govoril in me nežno odriinil od sebe.

„Res je, prav govorite!“ sem rekla in slišala robec na dno žepa. „Tri mesce mi že pridigujejo, naj se pomirim, pa se še nisem naučila. — Jeiva, gospod župnik!“

Odložila sem rokavice in površnik. In že sem se spet smejala in sem veselo sedla k mizi.

„Pogovarjala se bova, ko se najeja, moj ljubi gospod župnik! Jaz umiram od gladi!“

„In jaz vam nimam z ničimer potročiti!“

„Saj imate tukajle fižol! Ah, fižol tako rada jem! Indomač kruh! Kako okusno je vse to!“

„Pa menda niste prišli sami Regina?“

„Ah, glejte! Pa res! Moja spremjevalka je ostala v vozu za cerkvijo. Pošlite po njo, gospod župnik, pa naj poišče moj klobuk, ki bo nekje ležal na vrtu!“

Dobri gospod je šel potrebno naročiti in je spet sedel meni nasproti.

Obedovala sem s slastnim tekom, vkljub moji „jetiki“ in drugim boleznim. On pa ni več mislil na jed, je mene je gledal z občudovanjem, ki ga je zastonj prikrival.

„Mnogo lepša sem, ko nekda, kaj ne, gospod župnik?“

„Ampak — seveda!“

„Ah, gospod župnik, če bi šla k spovedi, kako velikih grehov bi se vam morala obtožiti! Ne več tistih malih grehov, ki jih tako dobro poznate —!“

In s polnimi ustami sem pravila o svojih skušnjah, o obleki, o vsem mogčem.

Smejal se je in neprenohoma nosil s nekdanjim radostnim licem in me gledal. Niti na misel mu ni prišlo, da bi se jezil nad mojo žlobudravostjo.

„Ali nisem na potu v pogubljenje

gospod župnik?“

„Mislim, da ne, dobro ljubo dete! Kadar je človek mlad, mora biti mlad!“

„Mlad, gospod župnik —! Ko bi vi videli na dno moje duše! Pisala sem vam, da me ni druga ko kosterjak, in to je resnica!“

„Vsekako zaenkrat še ni videti!“

„Koj bova govorila o tem, gospod župnik, in prepričali se bode!“

Ko sem se nasitila, je služkinja pospravila in zakurila. Sedla sva k topli peči, vsak v svoj kotiček.

„Torej, Regina, govoriva sedaj resno! Kaj mi hočete povedati?“

Približala sem svoj drobni čevljiček ognju, da bi se bolje ogrela, in odgovorila sem z mirno ravnodušnostjo:

„Gospod župnik, jaz umiram —!“

Župnik se je zavzel, s treskom se je zaprla tobačnica, ki jo je ravnokar odprl, da bi segeł vanjo.

„Ni videti, drago dete!“

„Kako —? Ali ne vidite mojih upadlih oči, mojih bledih ustnic —?“

„Nikakor ne, Regina! Vaše ustnice so rožnate in vaše lice je cvetoče od zdravja! — Toda od česa mislite, da umirate?“

Preden sem odgovorila, sem se ozrla naokrog. Pomislila sem, da hočem izgovoriti besedo, ki je ta skromna soba še ni slišala doneti, v svojih štirih revnih stenah, besedo, tako čudno in nenavadno, da bi mi stara stenska ura, ki je visela v kotu, in po božne slike, obešene na zidu, gotovo popadale na glavo od iznenadenja in nevolje.

„Torej, Regina —!“

„Torej, gospod župnik, jaz umiram od ljubezni!“

Ura, slike, starinsko pohištvo, vse je ostalo mirno na svojem mestu in tudi župnik se je le nalahno zgenil.

„Vedel sem“, je rekel in si pogladil lase, ki so mu spet stali razmrščeni po koncu, kakor v nekdanjih dobrih časih, „vedel sem! Vaša domišljija je storila svoje delo, Regina!“

„Ne gre se za domišljijo, gospod župnik, ampak za srce, zato ker lju bim.“

„Ah —! Tako mlada, tako otročja!“

To ni noben razlog! Ponavljam vam da umiram od ljubezni do Pavla de Conprati!“

Dalje prihodnjic.

Dijaški Orel ob 17. uri v veliki dvorani Narodnega doma telovadno akademijo. Ker nastopijo Orli prvič v Na rodnom domu, je dolžnost vsakega na se-mislečega, da se akademije udele-ži. Predprodaja vstopnic v Cirilovi ti-skarni. Spored in cene sedežev so razvidne na lepakih.

o Sv. Križ pri Ljutomeru. Tuka snji telovadni odsek Orel vprizori v nedeljo, dne 17. aprila v Slomškovi dvorani petdejansko igro „Ne pričaj po krivem“ popoldne takoj po večerni-cah. Na sporedu so še zanimive pev-ske in tamburaške točke. Prijatelji or-lovstva, pridite v obilnem številu!

Gospodarstvo.

Zvišanje zavarovalnine proti po-žaru. Deželna vlada za Slovenijo o-po-zarja posestnike premičnin in ne-premičnin, da zvišajo zavarovalnino proti požaru in drugim elementarnim nesrečam, ker so pred vojsko sklenje-ne zavarovalnine razmeroma zelo niz-ke in bi se sicer marsikomu zgodilo, da v slučaju nesreče ne najdejo sred-stva, s katerimi bi zamogli nastalo škodo popraviti. Razentega deželna vlada ne more podeljevati v slučajih požarov razne podpore, ker ji v ta namen ne dostajajo sredstev.

Velika suša se čuti po naših krajih na polju in travnikih. V težki silovnati zemlji ljudje se zemlje orati ne morejo, tako je suho. Če bo suša trajala še nekaj tednov, bo malo se-na. Cena je še sedaj poskočila na 200 do 240 K za 100 kilogramov. Tudi o-zimne so skrajno slabe. V vinogradih pa je deloma že tako odgnano, da se vidi, da je kaberniki.

o Mesne cene pri nas in drugod. V Beogradu stane kilogram govejega mesa 9 dinarjev, teletine 11 dinarjev, svinjetine 11 dinarjev, masti 12 din., prekajenega mesa 14 din., ena goska stane 40-45 din., 1 par kokoši 25 do 30 din., 1 liter mleka 2½ din., 1 kilo-gram surovega masla 24 din., 1 kilo-gram moke 4-5 din. in 1 jajce 0.40-0.50 din. Na Madžarskem so padle mesne cene za 50-70%. V Avstriji pa stane 1 kg mesa 250 K, 1 jajce 10 K.

o Zitne cene. V Slavoniji v Vu-kovarju stane meterski stot pšenice 1030-1040 K, koruze 430-435 in ovs 370 K. V Monostru stane pšenica 1050

K, koruza 530-540 in oves 370-375 K. Popraševanje po žitu je precej ži-vahno.

o Na svinjski sejem v Mariboru dne 8. aprila 1921 se je pripeljalo 105 ščetinarjev in 5 koz. Cene so bile: Za plemenske svinje 1 kg žive teže od 28 do 30 K; za polpitane svinje za zakol 1 kg mrtve teže od 31 do 32 K; mladi praseta 6 do 8 tednov stari, ko-mad 300 do 400 K; jesenski praseta, komad 500 do 900 K; kože, komad od 300 do 500 K. Kupčija je bila živahna in se je blago večinoma razprodalo.

o Krompir v Mariboru. V soboto 9. aprila je bilo na mariborskem trgu do 100 vozov krompirja. Cene so zopet padle. Dopoldne so ga prodajali po 12-13 K merico, popoldne pa že po 8 do 10 K, t. j. 1 kg po 90 vin. do 1 krono. Mnogi so morali peljati krom-pir zopet neprodan nazaj.

o Cene za obleko in obuvale v Avstriji. V Avstriji stane moška oble-ka 15.000 avstrijskih K in par moških čevljev 2500 K.

o Cene v Ameriki. V Ameriki zo-pet padajo cene zlasti za mast, olje in bombaž. Nasprotno pa naraščajo ce-ne za pšenico. Samo v mesecu marcu t. l. so padle cene za mast, olje in za bombaž za 10%.

o Dvokronski bankovci s ponare-jenim žigom. V najnovejšem času so se posebno v trgu Sv. Lenart v Slov-gor. pojavili 2 kronski bankovci (avstro-ogrske banke) z žigom „Bezirks-krankenkassa Marburg“. Žig je po-dolgovata zobčasta elipsa. Opozarja-mo prebivalstvo, da takih bankovcev ne sprejema oziroma, da naznani raz-pečevalce.

o Vrednost denarja. Ameriški do-lar stane 193-140 naših kron za 100 avstrijskih kron plačati 22½-23 jugo-slovanskih kron, 100 nemških mark stane 227-230 jugoslovanskih kron, 1 francoski frank stane 10 naših kron 100 laških lir stane 615-620 jugoslo-vanskih kron, 100 čehoslovanskih kron stane 186-187 naših kron.

o Koliko bankovcev kroži v Av-striji? V Avstriji je bilo v preteklem mesecu za 35 milijard papirnatih ban-kovcev v prometu, kar znači, da je gospodarski propad Avstrije le samo se vprašanje časa, ker ima ta mala državnica za celih 30 milijard bankov-cev preveč v prometu.

Kaj je balkanizem?

V kratki dobi našega ujedinjenja so je tudi pri nas pojavila beseda „balkanizem“ za splošno označenje kulturnih razlik Srbov in Macedoncev napram Slovencem in Hrvatom. To pa ni kak nov izraz in še manj kaka psovka, nego tipična označba za kulturne razmere na Balkanu sploh, koje že tam obvladajo od pradavnih dob. Resnica pa ostane resnica, če je tuci komu neprijetna.

Beseda „balkanizem“ označuje tu namreč cno naravno brezbriznost bal-kanskih narodov za pravi napredek in pomanjkanje kulturnega razločka med olikancem po našem pomenu in pre-prostim človekom, koje prikazni dru-god v Evropi ne poznamo.

Vse osebno občevanje, družbena fraza, ves kapital mišljenja, vse je na Balkanu takorekoč stereotipno in isto-krojno ter bo menda za vse čase tudi isto ostalo. Pri isti priložnosti se vsa-ki poslužuje istih izrazov, istih dov-ipov in kaže isti zunanji nastop, ker se je vsaki pri istem učitelju, t. j. pri starem običaju in pri starih tradicijah učil, zatorej stoji tudi hamal (nosač), kmet, iguman (redovnik), uradnik in metropolit kot minister na isti stopnji naravnega kakor podedovanega pod-uka, in socijalne dialektike.

Na Balkanu se ne odlikuje v dru-štvu drug od drugega; nikogar ne spraviš v zadrego, nikdo ni oplašen v govoru z višjim, kajti najpriprostejši mož govori v svesti gramatične enolič-nosti z najvišjim dostojanstvenikom, kakor z vsakim svoje vrste in kar je tudi radi tega naravno, ker se vsi med seboj tikajo.

Tudi pri onih osebah, koje so več let živele kje na Francoskem, Nemš-kem, v Avstriji itd. se zgubi po vr-nitvi brzo vpliv zapadne kulture; ob-našanje in kretanje, kojega se je pri-učil v mladosti doma, se zopet vrne in visoki častnik, ki se je kje na Fran-coskem ali v Petrogradu dalje mudil, si po zakonih kulturnega atavizma že zopet v kratkem čisti nos brez roba, kakor pred leti in kakor vsi drugi — ker je to „domači običaj.“

V Srbiji ne vidiš nikogar na po-tovanju čitati; če pa vendar enkrat koga vidiš, je to gotovo „prečan“ ali „švaba.“ V kavarni ponavadi ne naj-

deš novin; če jih hočeš čitati, kupi si jih sam. Če prideš v boljšo hišo, ne zagledas skoro nikjer kake knjige. — Posetil sem več samostanov. Povsod sem vprašal po knjižnici, ker se nam je vedno pripovedovalo o vrednostnih knjigah in rokopisih pravoslavnih sa-mostanov, pa povsod isti odgovor: li-turgijske knjige leže vse v cerkvi, a drugih pa nimamo.

Če hočeš pisati pismo, nastane pe-reče vprašanje, kje dobiti znamke. Za jo pooblaščen trgovci jih navadno ni-majo, ker to premalo nese in imajo ra-di, da jih nihče zaradi take „malen-kosti“ ne nadleguje; navadno jih pa tudi na pošti nimajo. Opetovano so mi rekli: pridife jutri; mogoče da jih ta-čas dobimo!

Skrb za bližnjega je tukaj skoraj nepoznata in seveda še manj kot za žival. To so čutili že naši vojaki; to je pa tudi čutila cela Srbija, kajti iz-gubila je na pohodu skozi Albanijo ba-je okoli 10.000 mladine, ker se nihče ni pobrigal za nje. V svetovni vojski so druge države do 4% vsega izgubi-le, Srbija pa 15%!

Domača žival je strašno zanemar-jena; napaja se sama, ako se fra kje mimo vode, ali ako si vodo sama po-išče. Videl sem večkrat uradnika, ki je po svojih opravkih v jutro prijahal v naše mesto; privezal je konja ved-no k isti murvi in konj je še zvečer tam stal brez hrane in napajanja, ali uradnik sam je bil prav dobro na-pojen.

Napovedan je koncert točno po u-ri. Eno uro pozneje pridejo prvi; zad-nji se zakasnijo tudi za poldrugo uro, pa ljudstvo čaka mirno dalje, ker je tako „navada.“ Ko enkrat vprašam za vzrok tega čakanja, mi reče sosed: najbrž še bo komandant mesta prišel. Ko še poizvedujem, je-li je svoj pri-hod napovedal, se mi je odgovorilo: to ne, pa mogoče, da pride. Čas na Balkanu še torej ni denar!

Za gojitev narodne noše nima iz-obražena Srbkinja ne pojma ne čuta; pri njej mora vse biti „a la franca.“ Govori se veliko o rodoljubju, pa vse je površna fraza. Ko so prišle pri u-čiteljskem shodu v Beogradu sloven-ske učiteljice v narodni noši, so se srb-ske dame in frajlice deloma rogale, češ, da te nimajo nikakega smisla za moderno francosko modo.

(Koniec prihod.)

MALA NAZNANILA

Ceno kupite moške hlače dobre kron 120—, 190—, 230—, moške spodnje hlače K 80— in 88—, srajce pisane ali bela K 120—, 145—, 170—, hlače vina 126 cm široka 1 m K 70— do 148—, plavotisk, lep, 1 m K 40—, 45—, 48—, oksford, dober 1 m K 40—, 46—, rujav platno 1 m 34— do 40—, šifoni, fini 1 m K 42— do 50—, pred-pasniki za ženske K 58—, 66—, 72—, 85—, glavni robci, lepi 1 m K 30—, 36—, 42—, konjske štrange 1 par K 24—, 30—, 38—, 44—, uzde navadne in pletene K 15—, 17—, vrvi za perilo, zidarje, tesarje in seno; dežni-gumi plašč, angleški kron 1120—, žamet rižast, črn, rujav in zelene barve za moške oble-ke 1 m K 130— do 145—, to-aletno milo, žepna zrcala, britve, nože, trake za čevlje, cigaretna papirčke, vse vrste krtac, las-ne igle, glavnice in raznega drugega blaga v zalogi

Aloizij Gnušek, Maribor, Glavni trg št. 6, Slovenija. 65

Čast mi je naznaniti cenj občinstvu, da izvršujem brez konkurence po zelo nizki ceni slikanje sob, po-krajin, podob, slik ali por-tretov. Z odličnim spošto-vanjem se priporoča

Franc Krajnc Maribor 175 Cvetlična ulica 8. 8-10

Išče se dobra samostojna kuharica, katera raz-ume tudi dela na vrtu, za večjo trgovsko hišo. Plača po dogo-voru. Naslov pove upravništvo. 179

Ivan Lorber, slikarski mojster

Maribor, Vetrinjska ul. 5 se priporoča cenj. občinstvu za razna slikarska in plesarska dela, kot slikanje sob, napisov itd. Delo solidno! Postrežba točna, cene zmerne! 4-5 174

Enonadstropna hiša

z enim oralom zemlje, gostilno, mesarijo z celo pripravo, trgo-vino z mešanim blagom, briv-nico, hlevi za živino in svinje je na prodaj v Studencih pri Mariboru št. 17. 175

Krajnikov (švartlov) večja množina na pro-daj. Prevzamem rezanje okro-glega lesa. Parna žaga Kiffman, Maribor, Meljska cesta. 178

Mali harmonij za malo organista se radi selitve po ce-ni prod. Slomškov trg št. 13, vrata 7. Maribor. 180

Meščani pozor!

Lep izlet v gostilno Maher v Dogašah pri Duplškem brodu. Dobi se dobro vino, izvrstno svinjsko meso in klobase tudi vedno sveže cvrte dravske ribe. 181

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica šte. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Obrestuje vloge po 4% in 4¼%

Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo. Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo 185 brezplačno. 14

Za varnost vlog iamči rezervni sklad, na-ložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stav-biških na najlepšem prostoru v Mariboru

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.

Pleteno pohištvo, stojala za cvetlice, sprehajalne palice, pipe za sode, galanterijo in razno drobnarijo priporočata na debelo in drobno 177

Baloh & Rosina, Maribor, Grajski trg 3.

Inserirajte v „Straži“.

Splavače (flosarje) išče v trajno službo za splavljanje lesa po reki Dravi med

Dravogradom - Vuzenico - Mariborom - Varaždinom - Palanko do Beograda

DRAVA, lesna industr. del. družba, Maribor, Aleksandrova c. 51

Radi

preselitve trgovine

v svojo lastno hišo

v Mariboru, Aleksandrova cesta 13

prodam veliko zalogo manufakturnega blaga; perila, robcev, nogavic itd.

po zelo znižani ceni.

Kdor torej kaj rabi in želi dobiti dobro blago za malo denarja, naj si blagovoli vse nabaviti

v trgovini J. N. Šoštaric

171 Maribor, Gosposka ulica 5. 4-7